

Helse – og omsorgsdepartementet

Oslo, 07. september, 2018

Innspill Folkehelsemeldinga 2019

MA – Rusfri Trafikk er en landsomfattende, frivillig medlemsorganisasjon som arbeider for rusfri trafikk og trafikksikkerhet.

Vårt langsiktige mål er at ingen skal dø eller bli hardt skadd som følge av ruspåvirket kjøring – Nullvisjonen. Vi arbeider for at ingen trafikanter skal utsettes for medtrafikanter påvirket av alkohol, narkotika og medikamenter.

I følge Folkehelse rapporten ([FHI, 2018](#)) øker nordmenns alkoholforbruk, og i gjennomsnitt drikker nordmenn i alderen 15 år og eldre nesten 7 liter ren alkohol per år. Vi ser at det er flere kvinner som drikker alkohol nå sammenlignet med tidligere. Mens menn drikker oftere og i gjennomsnitt dobbelt så mye alkohol som kvinner. En tendens senere år er også at de eldre drikker oftere, men mindre, enn de yngre.

Vi vet også at de ti prosent som drikker mest, står for om lag halvparten av det totale forbruket. Blant disse er det mange personer som har et alkoholproblem. I Norge har vi en tilnærmet nulltoleranse for promillekjøring. Svært mange av de som har et rusproblem kjører likevel bil. Hvert år blir i overkant av 9 000 personer anmeldt av politiet for kjøring i ruspåvirket tilstand. (Dette til tross for at politiets promillekontroller har gått ned fra 1,8 mill kontrollerte i 2005 til 1,1 mill kontrollerte i 2017.) 9 av 10 rusanmeldte er menn. I gjennomsnitt siste 10 år finner en rus i over 20 prosent av alle dødsulykker i trafikken. Det kan antas at samme prosentsats gjelder for ulykker med hardt skadde. ([Statens vegvesen rapport 669, 2017](#)).

En vanlig straffereaksjon i Norge er inndragning av førerkortet og bot. Dessverre fortsetter mange av dem som mister førerkortet å kjøre bil, og ofte i fylla. Tall fra UP viser at mens det i 2012 var 36 prosent av de rusanmeldte som ikke hadde førerkort, så var dette tallet i 2017 hele 53 prosent. Resultater fra studier utført av FHI viser at 28 % av alkoholpåvirkede bilførere blir arrestert på nytt for fyllekjøring. For å redusere antallet promillekjørere ytterligere trengs det flere virkemidler. En alkolås er et slikt effektivt virkemiddel.

En alkolås er en teknisk innretning som kobles til tenningslåsen, og som hindrer fører i å starte kjøretøyet dersom han eller hun har promille over tillatt grense.

1. Alkolåsprogram for promilledømte

En arbeidsgruppe nedsatt av Justis- og beredskapsdepartementet foreslo allerede i 2012 at også Norge skulle ta i bruk alkolås som alternativ til tap av førerrett ved promillekjøring, uten at dette forslaget er utredet videre. Arbeidsgruppen foreslo et alkolåsprogram som en del av Kriminalomsorgens rusprogram, i tett samarbeid med politiet, Statens vegvesen, helsesektoren og domstolene.

Erfaringer fra andre land viser at de som får installert alkolås i stedet for å miste førerretten kjører mye mindre i fylla enn de som kun blir fratatt førerkortet. Sett i et folkehelseperspektiv fører det ikke bare til færre trafikkulykker; evalueringer viser at deltagere i et slikt program drikker mindre og får et mer bevisst forhold til eget alkoholforbruk og drikkemønster. Videre klarer de å opprettholde et normalt sosialt liv og et arbeidsforhold. Trafikksikkerhetseffekten av alkolåsprogram er behørig omtalt i TØI sin [Trafikksikkerhetshåndbok](#).

European Transport Safety Council (ETSC) anbefaler at alle land tar i bruk alkolås som alternativ til inndragning av førerkortet og for å kvalitetssikre transporter. De har gitt ut en [rapport](#) med guidelines for alkolås og rusprogrammer for land som ønsker å ta i bruk alkolås som alternativ til inndragning av førerkort.

Det finnes mange evalueringer av trafikksikkerhetseffekten av alkolåsprogram. Sverige har hatt alkolåsprogram siden 1999 og har gjennomført flere slike studier. I 2007 evaluerte TØI [Sveriges](#) alkolåsprogram av 2003. Statens väg og transportforskning gav ut både i 2007 og 2017 rapporter om effekten av alkolås i trafikken. Evaluering av Finlands alkolåsprogram finnes [her](#). Alkolås som alternativ til inndragning av førerkortet har vært gjennomført med stort hell i USA, Canada og Australia siden midten av 1980-tallet.

2. Alkolås for personer med et alkoholproblem

I 2013 innførte Finland en mulighet for leger til å kreve alkolås som alternativ til inndragning av førerkortet ved alkoholisme. Erfaringene så langt er meget gode. Mange leger kvier seg for å inndra førerretten til en alkoholiker. I Norge faller tiltaket inn under helsevesenets ansvarsområde i samarbeid med Statens vegvesen og politiet.

MA – Rusfri Trafikk foreslår derfor at både alkolåsprogram og alkolås for personer med et alkoholproblem tas med i den varslede Folkehelsemeldinga 2019. Bruk av alkolås i disse sammenhengene vil være et viktig bidrag for bedre folkehelse samtidig som det inngår i en systematisk sikkerhetstenkning i vegtransporten.

Med vennlig hilsen
MA – Rusfri Trafikk

Elisabeth F. Kristoffersen
Generalsekretær

Anne Beate Bødalen
Rådgiver trafikksikkerhet

